

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za pô godine K 6. — Za Šibenik na godinu donašanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 suviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i izluživo u Šibeniku.

Prelom s Ugarskom

odavno smo zagovarali kao jedino moguće stanovali hrvatske politike. Dok je bilo, mogućnost, da bi se Hrvatska mogla nagoditi sa Ugarskom na temelju jednakopravnog saveza, bili smo za to, Ali odmah posle nastupa „velikog ministarstva“ vidjelo se, da o takovom savetu nema ni govor, pače to smo naglasili već čim nije došlo do ugovaranja između zastupnika hrvatskih i magjarskih. Što je poslije sledilo, nije nego naravski razvila težnja magjarskih i podređenosti hrvatske. Radi toga smo zagovarali prelom ili bolje borbu na hrvatskom tratu, jer smo uvjereni, da Hrvati u svojoj kući mogu biti nepredobiv, samo ako to hoće.

Dok smo to naše stanovište zagovarali i svestrano ga obrazlagali, mnogi su nam predbacivali podređenje svrhe. Bili su oni zanešeni borbom hrvatskih zastupnika u Pešti, pa nisu pazili na posljedice nejednakne borbe.

Te posljedice su sada svakomu očite, te nema skoro stranke koja ne uvidja, da sa Magjarama ne može biti nagadjanja, nego da tu mora odlučiti borba.

Pitanje je sada, gdje se ta borba ima voditi: u Pešti ili Zagrebu?

Ako se na ovo pitanje hoće da odgovori, treba hladno prosludit̄ prošlost, pa će se lasno doći do zaključka da Pešti Hrvati ne mogu očekivati nego poraz za porazom. A da je tako, to se vidilo, to su dogodjaj uznakoni.

Dakle ne stoji nego ili u Pešti voditi uzaludnu borbu i doživiti poraz za porazom ili ograničiti se na svoje zemljiste i tu nastojati predobito nepristupljivo.

Politika ima svojih zakona, kojih se treba držati, jer su neuromljivi, nepromjenjivi. Za magjarsku politiku je zakon, da „zakonitom“ putem podjarmi Hrvatsku. Ta želja Magjara je dokazana i u njednim dogovaranjem o spoznaju ne može se ona promeniti. U Pešti, gdje se riešavaju svi „zajednički“ poslovi Hrvatske, ta želja Magjara postaje činom, jer tu njihova volja odlučuje. U tomu ne mogu naši zastupnici ništa promeniti ni milom ni silom. Uzaludna je za to i javna borba i uzaludni su potajni dogovori, pače su oboje štetni i koliko uzaludna borba dokaziva nemoć, a dogovor slabost, strah pred borbom, koja se nesmiljeno i neoklonjivo nameće. Tim Magjari postaju zanešeniji i nepustljiviji. Njihove želje bivaju sve to veće.

Oni dakle, koji su još i danas za dogovaranja ili tu štetu ne vide ili se boje posljedica, koja bi mogle nastati uslijed podpunog preloma.

Taj prelom značio bi, da Hrvatska ima voditi borbu na svojem zemljisu i pobediti.

Podeši Hrvatska ne bi smjela, jer bi to značilo posvemašnu propast.

Tko je za prelom dakle treba da je i siguran pobjede: tko za prelom nije, boji se propasti.

Ovako postavljeno ovo pitanje, dade se o njem razpravljati bez osobnosti i bez sumnjičenja, kojih se treba čuvati kad se radi o sudobnosnom koraku hrvatske polifilije.

Nam je draga, da se ob ovom počelo u našoj javnosti razpravljati, jer smo uvjereni, da će se napokon doći do jednog mogućeg zaključka, koji ne može biti nego da Hrvati počnu ozbiljnu borbu za nezavisnost od Ugarske.

Ta borba ne može se drugačije ni promisliti, nego da se sve stranke u Banovini odluče za abstenciju od Pešte i za rad u hrvatskom saboru i hrvatskom narodu.

Kad cieli narod sve svoje sile u toj borbi jedini, poslije će biti izvan svake dojve, da će narod i pobediti.

Hrvatska je po zakonu u svojim nutrijim poslima autonomna, ona je ugovorom danas u zajednici sa Ugarskom, ona je, kad se taj ugovor sa strane Ugarske ne drži, u pravu takodjer taj ugovor otkazati.

To je njezino pravo, koje joj sa strane Ugarske ne će biti priznato, nego tek nakon tega, što dokaze, da ima i jakosti to svoje pravo oživotvoriti. A Hrvatska tu jastok težko

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilika sv. Jakova. — Oglas, priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 30 para peti redak ili po pogodbi. — Neirankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

da ikada bude lakše dokazati, nego u ovo doba, kad je narod pripravan za borbu za nezavisnost od Ugarske.

Mine li ovo doba, bez da se ta borba prihvati, onda je ona pokopana za veoma dugu vremena.

Tko se ovoj vrsti borbe opire, neka dobro promisli, da se ne progira zgodan čas, u kojem se nalazimo.

Đajeci s Kninske Rauchijade.

Hrvatski je narod kroz cijelokupno svoje novinstvo odobrio prosvit kninskih demonstracija proti nametnutom ne-banu Rauchu i osudio nedostojni postupak predsjednika starinarskog društva Maruna pozivajući ga odlučno, da ostupi sa mjesta, koje danas obezbećuju.

Solidarnosti kninskih rođoljuba priključila se je i naša narodna vojska, t. j. hrvatski nam Sokolovi, koji su svečanosti posvete murterskog sokolskog barjaka upravile na g. Vjeoslavu Dračaru ovaј patriotski brojav: „Sokoli, skupljeni na murterskom slavlju, podupno solidarni pozdravljaju kninske rođoljube, osudujući ne-didiću progonite. Zdravo! Sokoli.“

Dolaze nam vesti, da su i mnoge čitaonica izrazile svoju solidarnost sa Kninjanima, te odlučno osudile nedostojnika Marunu, a čijemuž da su i občine u svojim vjećima takove zaključne strophe, pa je u tome bila najprva občina Jelsanska, a za njom trpanjska.

Neka je čest našim občinama i družtvima, koja tako otvoreno izražuju uarođenu volju, koja se je i putem javne štampe onako odlučno odrazila.

Marun uza sve to tare ruke i uživa videći plod svojeg nedjela, jer dvojica (Gjorgij Jović i Pajo Grubar — dva dječa Srbinja) već danom 6. ov. m. nastupiće svoju kaznu u užama šibenskih tamnica, dok ostalima još više neriješeni utoci.

Uživaj, uživaj, Marune, nad žrtvama tvoje i Rauchove narodne profanacije, ali znaj, da je i tebi odzvono: „Chi ride ultimo, ride meglio!“

Prilike u Trstu.

Trst, taj najveći grad na Jadranu su 210 hiljada stanovnika, jedina oveća trgovčka austrijska luka, danas je kost, o koju se otimlje latinska, germanска i slavenska rasa. Koja će od njih slaviti pobedu, to će istom dokazati budućnost.

Niemstvo ulaže sve sile, da udje u krv Tršćanima. Prisilno njegovog turanja u trgovini i uređe, otvaranje novih škola i novčanih zavoda, to je sve po Trst neprirođeno, pa se za to Švab i ne može povoljiti uspiješnom, kako bi imao prama uloženom kapitalu, vladiničnom aparatu i privolom isti gospode talijanaca.

Današnji je izgled Trsta, treba ipak priznati, talijanski. Talijani su najbrojniji element u gradu, a diele se u „patriotische“ ili astriane, nacionaliste i socijaliste. Svi ti dišu jednim duhom. Dompierri je talijanac kao i Dr. Venezian, a ova zajedno kao i vodje socijalista. Jer valja znati, tršćanske socijaliste ne voditi nikavu ljudi prama toliko razvikanom socijalizmu, o kojem niti nemaju pojma. Zadnja njihova pobeda, to je samo naravni odpor proti aristokraciji. Stanoviti vodje ovu prigodu izrabite i svoje svrhe, a u bečkom saboru, dok na socijalističkim izletima „fanfar“ veselo svira bršlajersku pušnicu! Tā i nekida bijahu osudjeni „i giovani mazziniani“ i drugovi im „socialisti“ za zajedničke demonstracije 1. svibnja i 12. lipnja ove godine.

A Slovinci?

Oni su u Trstu brojni domaći živali sa jakim zaledjem i mogli bi mnogo više, nego li imaju i nego li dosad izvoštje. „Hrvatska Kruna“ pravom je prigovorila što i slovenski vjećnici Trsta glasovaše Dru. Venezianu po-

častno građanstvo. „Edinost“ se na to ljuti i navadja, da su svojim radom razvili u Trstu slovensku zastavu, bolje, nego li Hrvati svoju u Zadru. Nu sasvim tim, ipak Slovenci gornjim glasovanjem nisu, mislimo, ništa sebi koristili.

Okolica i dobar dio grada je slavenska, pa upru li živilje, mogli bi postati odlučujući faktor u ovome trgovčkom i svjetskom gradu, u čemu će ih, naravno, poduprijet i ostali tršćanski Slaveni.

U Trstu ima i 40.000 talijanaca iz Italije ili kako se oni hoće da zovu „regnicoi“. To su vragovi, koji su svojim razbojništvom pokvarili dobar dio Trsta. Svi zadnji dogodaji, što se zibili, potekli su u delom od talijanske ruke, a dijelom od njihovih učenika Triestina. Tu skoro jedan tršćanin bojudaris ranio nožem u prsa jednog Splićanina, a malo dana kasnije tri „regnicoi“ napali Skradinjanca Ducića i ženu mu, ranivši ga nožem u sred srca, da je na mjestu ostao mrtav. Na sv. Jakova obnoć žaklao Födransperg jednu pjevačicu, a sajekao ju u sedam komada, bacivši joj glavu u more, a natrag 3-4 dana okrali su „regnicoi“ dva kraj mora spavaču Crnogorcu i bacili jednog u more. A naši zadarski „Il Dalmata“ diže viku za svaku najmanju naših proti Čototima, kao da su naši gori od hajduka. „Regnicoi“ su poznati u baratanju nožem, pa ih je zato tršćanin odavna zamrzio, ali otci domovine hoće, da tu mržnju prenesu na Hrvate u Dalmaciju. I za to su svakog blagdanu „feste regnicole“ po tršćanskim bašćanom, dok je u Dalmatincu već bašćena deviza: „el Dalmata non xe amo!“

Nu ima srećom i naših ljudi, koji se postarače za naše mornare i radnike, te ustrojše za taj naši ako amšnji dio naroda društvo „Jadrani“. Svrlja je družtvu okupljanje naše čeljadi, što se postizava jakom podrporom i zaboravom. Družtvene su prostorije u ulici S. Sebastiana br. 6, III. sprat, a ima do 300 članova. Društvo se do sad povalno izkazalo kao n. pr. sprovod ubijenog im člana Skradinjanca Ducića.

O Trstu, s kojim nas inače vežu razni interesi i posli, kod nas se vodi vrlo mala brig. Znade se, da je veliki i svetski grad, da je bučan i živ, da je trgovčki. Čuje se sad za ovu sad za onu novu „oštariju“, danas za „Živonsku“, sutra za „Jadransku“ banku, ali potanje o njegovu životu i kako da bi se predobio za naš narod, nikad kao da se i ne misli. Na „Jadrani“ je, da ovomu bar djelomično doskoči, da provede sveukupnu organizaciju svih naših ljudi u Trstu bez razlike stariša i „brka“, aako ima sada u počeku što i stogod za prigovoriti, nade je, da će živost i rodoljublje ljudi na njegovoj upravi prebrditi svaku potekočku. Tako uređeni i složno sa braćom Slovincem mogli bi očuvati ovaj dio naše domovine od bujice latinske i germanske!

Ž. D.

Svečana proslava otiska prvog broja „Materinske Rieči“.

U Argentini počelo je družtvo izseljenih Jugoslavena izdavati jedinicu „Materinska Rieč“. Njezini osnivači proslavili su 24. lipnja svečanim načinom otisak prvog broja. Evo, što piše o tom proslavu sama „Materinska Rieč“:

Dne 24. lipnja upisuje „Materinska Rieč“ u svoju zlatnu knjigu, to je dan, kada su njeni osnivači proslavili svečanim načinom otisak prvog broja. Došli su bili iz okolice viđenjima rodoljubici, svi u svečanom ruti, svi s nekom otajnom radošću na licima, očito zadovoljni, da napokon između duge i temeljite pripreme „Materinska Rieč“ izlazi na svjetlo božje. Mnojegoribni brojzaj, koje smo primili od naših ljudi i ciele Argentine, dokazuju bilođano, da i oni, koji su radom bili zapričeni prisutstvovati svečanosti, s radošću su očekivali „Materinsku Rieč“ kao vjesnika boljih i uglednijih dana našeg naroda u ovoj budžini.

Upravo na 6 sati poslije počeo izlaziti iz podruma tiskara list „Materinska Rieč“ pozdravljenim himnom „Oj Slaveni“ i „Liepa

naša domovino“, a tada ga je upravitelj tiskare g. Juraj Vuković savio i zgodnim riečima predao prisutima, a na ruke glavnih njegovih pokretača zaslužnih braće Martinolić. Tada se je digao urednik lista gospodin M. Lovrov i prikazao prisutima znamenitost stampe nobeće u modernim odnosima sveta, a posebice pak blagotvorni njezin utjecaj na uzgoj puka, izjavljajući, da je seguran, da ni „Materinska Rieč“ neće promati svog cilja, te da će se u brzo osjetiti i njezin upliv na razvitak našeg naroda na ovim stranama. Gospodin Stjepan Miličić, zemljovlastnik iz bližnje okolice, tada je u ime naroda odusjevljeno pozdravljao mladu „Materinsku Rieč“, začeviši joj uspjeh i neku u ovoj budžini širi ime našeg naroda i neka mu otute suze onda, kada s Prezadovljem bude vatio: „Bože mili, kud sam zašo?“

Svečanost je zaključena pjevanjem roditeljskih pjesama. Nakon tog je slijedio razstakan, noseći svak u srcu satku spomenu hrvatske svečanosti prigodom otiska prvog broja „Materinske Rieči“.

Političke vesti.

Dalmacija bez sabora. Premda je vlada nakanila da sazove sve sabore za jesen, jedino onaj u Zadru se ne će moći da sostane, jer da su izteklki zastupnički mandati, dočim novi izbori još nisu proglašeni. Poglavlje će se razniti stranaka sastati, da većaju o načinu, na koji bi valjalo zatražiti vladu, da počnu izbore.

Delegacije će se sastati dne 25. rujna u Budimpešti, budući da su se obostrene vlade sporazumjeli glede ovoga roka.

Izbor patrijarhe Zmjejanovića. Jedna hrvatska politička ličnost doznaje za strane jednog srpskog visokog crvenog dostojanstvenika, da imade nade, da će na koncu biti Zmjejanović ipak potvrđen, jer je navodno Bogdanović odklonio imenovanje. A ministar predsjednik Wekerle ustručava se doći u sukob i do preloma sa radikalima.

Pokret u Sarajevu. Javljuj u Sarajevu, da se onđe sve više širi pokret, koji ide za tim, da se obnovi banjalučki veleldžajnički proces i da reviziju procesa proveđe redovni gradjanski sud.

Velikosrbska propaganda. U Budimpešti se pronosi glas, da je dr. Gjorgije Krasojević po držav. odjedinjstvu osudjeni radi veleizdaje. Ta obuzbava se dovodi u savez sa srbskom progandom.

Izmedju Austro-Ugarske i Italije. Titoni je primio iz Londona brojav od mirovnog kongresa, u kojem izaslanici javljaju, da su sastavili odbor sa zadaćom da preuze preuzme inicijativu za čim usdržanje odnosa između Italije i Austro-Ugarske. Isto je javljeno takodjer Aehrenthalu. Titoni je odgovorio brojavom da ga taj čin veseli, tim više, što je potaknut od visokih ličnosti. A ta akcija je i onako u skladu sa mirovnim ciljevima za kojim teži politika Italije.

Ustav u Turskoj i Bosna-Hercegovina. Uredništvo mostarskog „Musavata“ posalo je na francuzkom jeziku brojavnu čestitku Sultanu, u kojoj se kaže: „Neka se u ovom svečanom momentu na zaboravi i na nas Bosanci i Hercegovci najizrazitije i najvježnije podanice svoga uživšenog Suverena, jer je povratičen Ustav obuhvatao i u Herceg-Bosnu, a danas nemamo ni po Turskoj vlasti preko 40 godina uvedeni kotarski i okružni medžilisa ni vilajetske skupštine, na kojima bi narod preko svojih zastupnika mogao izrazavati svoje želje i tegobe. Neimamo forum pred kojim bi rad uprave bio podvrgnut opravданoj kritici najkompetentnijeg narodnog predstavništva, bez kojeg ni mi bosansko-hercegovački narod ne možemo napredovati, kao što bei njega nisu mogli napredovati ni ostali kulturni narodi u svijetu.“

Bosanska deputacija na turski parlament. Muslimanski krugovi u Bosni i Hercegovini spremaju sasvim tihou deputaciju, koja će biti poslata u turski parlament. Ova će deputacija sastojati se od Bosanaca te Hrcgovaca nastanjene u Carigradu.

Ustav u Bosni. „Die Zeit“ prima od zadržavajućeg ministra financija i ujedno upravitelja

Bosne i Hercegovine bar. Buriana iz Tobičha, gdje se sada isti nalazi, depešu, u kojoj se izrazuje o odnošajima, koji bi mogli nastati u zapo-sjednutim zemljama obzirom na zadnje dogadjaje u Turskoj. Min. Burian veli: Dogodaji u Carigradu i u Turskoj moraju se s najvećim oprezom prosudjivati. To isto vredi obzirom na eventualno djelovanje na Bosnu i Hercegovinu. Nije potreba da se ičega nbojimo, pošto je naša uprava napredna i sada nastoji da provede program, koji je bio razvijen u delegacijama. Konaci cilj je ovom programu uvedenje pokrajinskog sabora za Bosnu i Hercegovinu. Ovo je pučanstvu poznato i ovo dostaje za njegove potrebe sve, dok nije državopravno planiranje Bosne i Hercegovine uređeno. Pučanstvo bosansko-hrvatsko-vladočko ne identificira svoj položaj sa onim pučanstva turske carevine. Zato on i ne dići žalac protiv režima, kao što narodi u Turskoj radiše protiv dosadanog režima. To i jest razlog, da za Bosance i Hrvce ne postoji nikakav podražaj, da budu nestripljivi u pogledu realiziranja vladogovog programa.

Ustav u Turskoj. Enverbeg izjavljuje, da nije istina, da miadoturi kidišu na sultana život i da ga kane svrgnuti s prestola. Miadoturi se ne bore protiv osobe već da se odustane od zastarjelih reformnih predloga televlasti za Makedoniju. Sada to televlasti moraju učiniti u vlastite inicijative. — Svi ministri predali su velikom veziru Jilduru molbu, da budu dignuti sa svojih mesta. Obćenito se drži, da je sadasnje ministarstvo neodrživo. Pogovara se, da će Fezid paša postati veliki vezir. — Uzrujanost u pučanstvu sveudjili traje. Mase obilaze gradom pjevajući maršeljevu i tursku himnu, te akimiraju sultana. Miadoturi traže odstup velikog vezira, jer je svjetovao sultana da ustavi od započete kampanje, dok kabinet ne bude svrgnut.

Dogodaji u Perziji. Iz Teherana brzojavljaju, da je šah umro ruskog konzula Hrvtiga, da mu dobari ruski ustav, jer želi po njemu izraditi ustav za Perziju. Ova vest je pobudila negodovanje kod bivših zastupnika, jer bi po tome parlament bio jednostavno savjetništvo šahu, a nipošto državna kontrola.

Novo predsjedništvo finskog sabora. Finski parlament izabran je svojim predsjednikom Ben Hilvudu sa 106 glasova, koji je bio predsjednik i u zadnjem ciklusu parlamenta. Podpredsjednicima izabrana su dva socijalista i starofinaci. — Svečano otvorene parlamente bilo je jučer.

Povratak Fallieres-a. Fallieres se je povratio sa članovima čitavog ministarstva i diplomatskog zabora.

Uvedenje ustava na otoku Haiti. Iz Haitija se javlja: Predsjednik je na pritisak Amerike dignuo sve ratne sudove i odredio, da se ponovno proklamira ustav za Haiti. Podjedno je proglašio obču političku amnestiju.

Razpust kranjskog sabora. Pogovara se, da se kranjski sabor neće sazvati u rujnu, jer se toga mjeseca imaju provesti izbori četvrtne kurije.

Hrvati i Hrvatice!
pomožite žrtve Rauchove tiranije!

Stjepan Zrčić: Garište.

Iz hrvatskih zemalja.

Sokolski slet na Šušaku. Zrinjsko-Fran-kopanska sokolska župa, koja obuhvaća skoro sva primorska sokolska društva, priređuje, kako već javljam, dne 7. i 8. rujna o. g. svoju prvu veliku javnu vježbu na Šušaku. Ovom će zgodom „Hrvatski Sokol“ na Šušaku blagoslovi i razviti svoj barjak. Pošto su se već do-sada mnogobrojna sokolska društva prijavila, da će sudjelovati pri ovoj vježbi, to će se bez dvojbe ova župска vježba pretvoriti u pravi hrvatski sokolski slet, tim više, što je „Hrvatski Sokolski Savez“ spoznatum sa starješinstvom Župe, pozvao sva bratska društva, da se ovom zgodom sa svojim župskim ili državnim odje-lijima natječu na Šušaku. Iza svesokolskog sleta u Zagrebu god. 1906. kod kojeg su sudjelovali i ostali slaveni sokolovi, pruža se tako ove godine hrvatskom sokolstvu ponovno zgora da se na obali hrvatskoga Jadranu nadje na okupu, da na pragu otvorene nam Rike po-kaže kolj Hrvatima, toli i narodnim dušaninima, da je naše sokolstvo muževno shvatilo svoju uvišenu narodnu zadacu. Nije svrha ovoga sleta, da se na Rici ponove krivi dogadjaji iz god. 1906. ili da se hrvatsko sokolstvo bez ikakove svrhe, po riečkim ulicama nateže sa hrvatom bezvistnih ljudi i plaćenih izazivača, van je naša svrha, da počašemo, da ugrožena Hrvatska ima na predstaru jaku narodnu i organizovanu vojsku, koja će znati u potrebi i krvartiti za ostvarenje narodnih idea, jer njeni vojnici imaju u desnici suagu, u srcu odva-nost, u misli domovinu. Ovaj slet sokolske svести i moći, u koga već sada mrkim okom gledaju narodni protivnici, mora da izvođi sokolstvu novu pobedu na žalu hrvatskoga mora, za kojim toliko čeznu grabežljivi dušnani. S toga ni jedno hrvatsko sokolsko društvo, pa-ma to bilo zabitno i siromašno ne smije uz-manjati na ovoj narodnoj sokolskoj slavi. — Molimo naše rođoljubne občine, zastupstva i imućnike, da što izdašnjom podporom podupri-ru sokolovo, da im omoguće sudjelovanje na sletu na Šušaku. Radi se o narodnoj stvari i uz-plaćenju narodne organizacije.

Javna zahvala djaka emigranata. Za-grački djaci emigranti objedoljani u svim českim listovima javnu zahvalu praznijama za podrpu i gostoprivrem. U prvom redu za-hvaljuju rektoru česke univerze, dekanima fa-kulteta i predsjedniku Izpitnom povjerenstva.

Pomnožanje električne snage iz Plit-vičkih jezera. Grad se Zagreb bavi velikom razmisljajem da za svu električnu potra-bu u gradu cipi silu iz tih jezera. Iz samog jezera Kozjak, koje imaju dovoljan pad, biti će crpljeno do-voljno snage. I sama munjara u Zagrebu za-hvaljuje či je jezera toliko snage, koliko joj bude od potrebe. Koncesija za taj podhvat već je od-vlade zatražena.

Natječaji Družbe Sv. Ćirila i Metoda. Ravnateljstvo Družbe S. Ćirila i Metoda za Istru raspisuje natječaj za pet mesta učitelja, koja se imaju popuniti početkom školske godine 1908-9. Temeljna je plata 1200 K., više stan u naravi, odnosno odšteta za stanarinu. Učitelji, koji se kane natjecati, neka dostave Držužbinom ravnateljstvu u Opatiji svoje molbe obložene potrebitim izpravama do 20. kolovoza 1908.

Istarsko političko društvo. U nedjelju je održan „Politički društva za Hrvate i Slovence u Istri“ držao u Pazinu redovitu sjednicu za kolovož. Na istoj se je razpravljalo i odlučilo o mnogim važnim pitanjima, saslušalo se je iz-

zajnule za suncem, čulo se je dole u polju otegnuto ojkanje.

Nakon komad vremena odvali se prijača,

— Ko?

— Ja.

Boža stupi pod játro i pogleda na obor.

— Oh, Panta!

— Boža.

Pogledaše se velikim zagotonjem po-gledom, kôda hladna udesa skobiljena na putanji života.

Božu napopane potmuli drmež, što joj boiba srce počutno nekog neizvjesnog straha.

— Vratio si se.

— Esam.

Panta uze Božinu ruku i žedno se i zvje-dijivo zagleda u modrinu njemih nešto upalih, ugasnulih očiju.

— Pa kako doma?

— Valaj, oema zla.

— Gđe 'e Jaga?

— Kod blaga.

— 'Esi li požela?

— Ma, nisam.

— Jer?

— Nisam čela bez tebe.

Nemirni trak popodnevnog sunca lizao

kroz zvirčinu u kućerak, bliskućuši zlurado na

vještaje iz raznih kotara o pripravama za izbore i stvorio shodne zaključke. Gledje talijanske gimnazije u Puli i tršćena pokrajinskog novca u tu svrhu odlučilo se je poduzeti sve moguće korake, a da se ta gimnazija ne otvori. Ovaj zaključak je pravedan i nuždan kad se pomisli, da Hrvati nemaju ni pučkih škola.

Političko društvo za Hrvate i Slovence u Istri. Buduća redovita odborska sjednica bili će prvu nedjelju mjeseca rujna t. j. dne 6. rujna u 2 sata po podne u „Narodnom Domu“ u Pazinu.

Razpust iредentističkog družtva. Ovako doslovno glasi dekret, kojim je „La giovine Pola“ razputrena: „La Giovine Pola“ inscenirala je dne 28. lipnja t. g. prigodom izleta u Veneciju, koli kod polazka, toli tečajem boravke u onome gradu, gdje su članovi spomenutog društva bili okišeni zeleno-bielorvenim kokardama i zastavama, — bučne pro-touaističke demonstracije. — Nadalje su oni onamo svirali Garibaldijevu himnu i drugne razne glazbene komade političke tendencije. Time su oni izrazili svoje anti-austrijske osjećaje. „Dne 6. lipnja t. g. sudjelovalo je društvo „Giovine Pola“ službeno i na demonstrativni način sprovod bivšeg garibaldinika Cjurje Sechinolfi. U demonstracijama proti družtvu austrijskih veterana u Puli, dne 7. lipnja t. g. proti skupštini društva sv. Ćirila i Metoda, koja se je obdržavala u Puli, sudioničevali su načelnički članovi društva „Giovine Pola“, čega se radi opravljeno zaključuje, da je glavni kamen ove smutnje i smetanja javnog mira bilo baš ovo društvo i da se ono imade smatrati pravim ogništem prevarnih i po-državljivih neprijateljskih tendencija.“

Savez hrvatskih obrtnika. Konstituirajuća skupština Saveza hrv. obrtnika držati će se u Zagrebu dne 15. t. m. i 10 sati prije podne u gradjanskoj strejljani sa slijedećim dnevnim redom: 1. izvještaj privremenog odbora. 2. Izbor cijelog središnjeg upravnog odbora. 3. Rasprava o budućem radu Saveza. 4. Eventualija. Posebni pozvici za skupštinu ne će se ovog puta radi stabilnih materijalnih sredstava razasijati. — U Savezu se je do sada začinilo nekoliko stotina obrtnika iz ciele Hrvatske i Slavonije, a pošto će na skupštini moći učestvovati samo članovi, umoljavaju se obrtnici, da se najkasnije do 12. ovog mjeseca upišu kao članovi Saveza. Upisna iznosa 1 K. a članarina 50 lipa mješedno. Prijave prima privremeni tajnik Cjurko Matić, kroatki obrtnik, Zagreb, Mesnička ulica 3.

Novi parbordi. U brodogradilištu Marka U. Martinića u Lošinju malom dograđuje se za Ugarsko-hrvatsko parbordarsko društvo novi jedan parbord, koji će ploviti iz Rieke za Dalmaciju. Parbordu će nadjenuti ime „Vertes“. — Sa istog je brodogradilišta porinut parbord „Frankopan“, koji će ploviti iz Rieke na razne gradiće otoka Krka.

Nove bolnice na Rici. Na Ricci će se graditi nova velika bolnica. Imati će 600 postelja, stajati će 3 milijuna kruna, te omjana bolnica za kužne bolesti, koja će stojati 200 tisuća kruna.

Sudar „Bosne“ i „Vile“.

U zadnjem smo broju javili sraz „Bosne“ i „Vile“ kod Pule. Danas nam pak javlja pot-panje prijatelj, koji se vozo na „Bosni“.

Bilo je oko jedne ure posle poonoću dana 4. ov. mja, kad je „Bosna“ išla iz Pule u Dalmaciju. Uprav kod otoka Pizete dolazila „Vile“ iz Dalmacije. Kapetan „Vile“ veli, da nije vidio

posteljni, na škrinji, na Pantinu hangjaku, na kojem se lašto s ubojiti očijel, pa se onda sustavlja na Božinu bljeđu, oplasnutu lišcu, izlizanom potulom bolju.

Panta predje u kuću, ragleda sobu, pa istraživo pogleda u Božu, kao da zamisljava-ju se u poredu prvašnjeg i današnjeg ženinog obličja.

— Vidi, Boža, izobljila si se!

— Zašto to govoris?

— Eto, propala si.

— E, je, bolilo me Panta.

— Ma, vidim ja da si prožuljila.

— Zazbijli!

— 'Esi, valaj.

U vidi je uporno pilio čvrčak, kô radi-za-đrazen ljetnom prijekom. U kući je rasla za-žara. Božu je podudara znoj, što se na čelu lješkucao mrtvom vodom u žutiju Božinu lišcu. Panta ušutio i u velikom čudu zurio u Božu, pa u njenoj biljedo oblije i u tamne podo-čnjake poiskakale nad upalim očima. U sobi je nalljegala omara, neka težka sumorica, pa neka mukla zloslutna naoblaka, što je pritisala riječ u grlu i međusobni mutk zaražavala tjeskobnom zamišljenju, radi toga što Boža obolila.

Panta se dosadno okrene po kući i izdje na obor.

„Bosnu“, jer da mu je acetilenko svjetlo jedne ribarske ladje zabiljito oči. Ugledao je on „Bosnu“, al u zadnji čas, pa da ne razbijje jedan „kutter“ udario provom u levi bok krme „Bosne“. Oni, koji nisu spavali na „Bosni“, vi-dili su kako se „Vila“ približila i nastao odmah jauka, poslije jakog udarca stresao se jedan i drugi parbord. Nastala strava i zapomaganje, te u očajnosti neko svlačio, neko zgradio pojase, a jedni opt dočepali se vesala, bačava i drugih drenih predmeta. Nego na svu sreću, rupa na „Bosni“ nije pod vodom, već jedino nad marama. Visoko je 3 m., široka 2 m., a šuplja i pol m. Kapetani umirili putnike, izpuštoo „Bosnu“ paru iz kotla, dozvao zvijždanjem po-moć, na što došla dva „tendera“ i množto čamaca ratne mornarice, te nešto njihovom po-moći a nešto i svojim strojem stigao „Bosna“ do obale puljske. I „Vila“ je oštećen spreda na provi, ali je ona ipak nastavila put do Trsta, dok je „Bosna“ bio uz obalu puljsku dva dana, da prekra na „Iseu“ kriju. Putnici proslidiše sutradan „Dubrovnikom“ putovanje.

Kapetani „Bosne“ opravdavaju se, da su upravljali brodom po svim pomorskim propisi, što je inače i posve tvrdoglav, jer su oni ipak mogli izbjegnuti zlu, da budu barem zvijždanjem upozorili kapetana „Vile“. Inače moglo je biti i gorili posljedica, da bude udario u sred boka do kotla. Razbijena je „Bosni“ sloba su 2 kreveta, zahod i jedan dio salona. Šteta se računa do 40.000 K.

Putnici je bilo na „Vili“ i na „Bosni“ po 40, pa je upravo zahtijevati samom Bogu, da nije bilo ljudskih žrtava.

U ostalom na „Vili“ htjedao spušti dva čamca, ali ova rasušna — ne vriede, a tako isto nije bilo ni spasavajućih pojasa.

Sramota, da kod većine naših parborda nije predviđeno za ovakove slučaje.

Upravitelji gg. Arnerić i Katić doletiše do Pule, da razvide i iztraže uzroke ovome srazu.

Pokrajinske vesti.

Pohodi gosp. Marunu. Piše nam 3. o. mja. iz Zadra gosp. Modrić i moli nas, da iz-pravimo vist našeg lista u broju 260. odnosno njegovog boravka u Kninu. On da nije baš bio gostom gosp. L. Marunu, već svog rođaka trgovca Alfreda Nikolića, i da nije Marunu po-mogao izkopati se iz jame, u koju je zapao, već da je bio u Kninu da se dogovori sa čla-novima neke rudarske zadruge, kojoj pripad-a i gosp. Marun, odnosno prodaje sil-nog ležaja bausita na Kolumu kod Drniša, za račun tvrdke braća Giulini u Manhefuu.

Ovako gosp. Modrić, što mi nadopunjava-vo, da je po svoj prilici u istom poslu bio u Kninu i gosp. Dr. Tresić, pa i gosp. Dr. V. Mihaljević.

Kako se vidi, gosp. Marun je postao ru-darski poduzetnik, što je u našim člancima bilo izaktinuto. Pitanje je samo, da li on to na račun hrvatskog starijarskog društva ili svoj...

Službeni „Wiener Zeitung“ donosi naredbu ukup-nog ministarstva, po kojoj se Zadar uvrstuje u drugi razred službovog doplatnika državnih činovnika. Službeni „Wiener Zeitung“ donosi naredbu ukup-nog ministarstva, po kojoj se Zadar uvrstuje u drugi razred službovog doplatnika državnih činovnika, a Arbanasi, Gruž i Dubrovnik u treći.

Otvor občinske štedionice u Biogradu. Na 3. t. m. bi otvorena u Biogradu občinska štedionica. Ova ustanova pružiti će svakomu prigodu da uloži na kamatu, bez potrežka i dangube, svoje prištednje, a kamatinu zajmovima na realnu veresiju ili uz zalog, eskomparijem

Vani odisala zaparina zemlje provijana za-ladicom lišća.

Panta uljeze u torić, pa se povrati van i popodje u dnu oborista. Pogleda. Pašad ras-kapala plast.

— Čiss ... čiss ... — ozlojedeno tjerao pseta.

Panta pokorači i pridigne raštrkanu slamu. No u tili čas se lecne.

Iz raskopane zemlje virio krvat zamot-lijak, štò udarao rastvorenim gnijezlom. Panta se stresse u strašljivoj slutnji tajatana zla. Stane, sjezuri se, zakopa užasnut pogled u krvježljivu zemlju i druktavom rukom podigne krpnu. Ali tu se omami. Zamotljak zaudarao mrvatičnom. Panta se trgne, najeznom rukom pogradi za-vezanu krpnu i poleti u kuću.

— Boža!

— A?

— Šta 'e ovo, bogorodice ti?

Boža problijedi, nabre obre, hladno po-gleda izpred sebe i odlučenim mrim javi:

— Eto, šta ... 'e moj grijeh...

— Tvoj?? ... Panta širo upitljiv i upre-pašen pogled na ženu.

— 'Este ... moj ... iznesi Boža tvrd zo za se.

(Svršit će se).

ili reeskompitiranjem mjenica, biti će na ruku, u njihovoj potrebi, i težaku i posjedniku i trgovcu. Svaki je uložak dopušten samo da nije izpod 2 kr. Štedionica je dakle u prvom redu namjenjena nadničaru i siromašnjem dielu pučanstva. Kamatjak uložaka utanačen u mjeri od 5% jest vrlo povoljan u današnjim novčanim prilikama, i privlače uloženje i većih glavnica, a to se već i osjeća raznim ponudama novaca i od vanjskih novčanih zavoda. Štedionica je obična ustanovila pod svojim jamčenjem. Nije ipak običansko poduzeće nego samostalan zavod pod državnim nadzorom.

Učestale zapljene. Njekidan „Dubrovnik“, u utorak „Hrvatska Kruna“ osvanuše većim dijelom u bijelini zaslugom olovke cenzora. Sloboda štampe!

Potvrđena pravila. Ministarstvo unutarnjih posala potvrdilo je pravila splitskoga dioničarskog društva Portland za pravljenje cementa.

Prosušenje Blatskog Polja na Korčuli. Ministarstvo poljodjelstva odobrilo je osnovu za prosušenje Blatskog Polja na otoku Korčuli, koju je izradio namjesništveni odsjek za poljodjelske pobjoljnice. Potrebostima za samu radnju iznosi 682.000 kruna, a za uzdržavanje radnje 750.200 kruna.

Iz grada i okolice.

Lična vijest. Jučer i prekjucer boravio je u našem gradu presveti biskup barski O. Milinović kod čestnih frataru Sv. Lovre. Vrli stacar u dobroj je snazi.

„Hrvatska Sloboda“ u Zagrebu i g. M. Obuljen. „Hrvatska Sloboda“ od 29. pr. m. nosi, da se frankovci dalmatinski organiziraju pod vodstvom cesarsko-kraljevskog austrijskog činovnika Obuljena i da ovaj na taj način misli doći do zastupničkog mandata, za kojim radi austrijske vlade već dugo teži. Ovi frankovci pod vodstvom Obuljena i Relje da misle pokrenuti list „Stekliš“.

Premda je „Hrvatska Sloboda“ ovu vijest izpravila, dužnost je poslovnom odboru stranke prava izjaviti, da gosp. Obuljen nema ništa zajedničkoga sa namisli gosp. Relje i drugova, o kojoj je bilo govorilo i u „Hrvatstvu“. Obuljen pripada kao član stranke zadarskom klubu stranke prava. A što se tiče njegovog djelovanja tobož da se dočepa zastupničkog mandata, istina je samo ta, da je on uvek i u svakoj prigodi savjetovan, da se u stranci prava mora izbjegavati namještanje činovnika ma bilo nakakve časti u stranci u svrhu, da se ne dade razloga sumnjičenju.

Ovoga se stranka drži i držat će se, te nema razloga obazirati se na sumnjičenja, bačena u javnost veoma prozirnom svrhom.

† **Marko Petranović**, sudski savjetnik u mirovini, preminuo je noćas nakon težke bolesti. Dobao i učitiv bio je od svakoga cijenjen. Laha mu bila zemlja!

Glasba na obali. „Šibenska Glazba“ udrat će sutra na večer na obali slijedeći program: 1. Koračica: (Zajc). 2. Fantazija za Flügelhorn iz opere „La Traviata“ (Verdi). 3. Ouverture „Podzrav domovini“ (Čermak). 4. Valčik (O. Strauss). 5. Potpourri iz opere „Plukovjaka Dama“ (Čajkovski). 6. Koračica, „Triglav“ (Fučík). — Početak koncerta u 8 sati.

Imenovanje. Prizivni sud dalmatinski imenovan je pravng vježbenika Hektora Meichsnera plem. Meichsneren u Šibeniku prislušnikom u vlastitom području.

Domobranska posada, namještena u Šibeniku, krenula je prekjucer zajedno s domobrancim pričuvnicima na velike vježbe i to viakom na Slijepi, a iz Slijepa u Sinj pa dalje pješće.

Kiša. Jučer i noćas uz silnu grmljavinu pada je dobra kiša.

Iz Rasline pišu nam, čudeć se bezobraznosti pisara u gnujsnom listiću pendulovaca, koji hoće da oprugvne ono, što nam odane laviše u predprošlom broju gleda nasipu mula. Neka se pisaralo glavom potrodi do Raslinu, pa će vidjet, da je ono istina, a nek ne piše u Staglianinjevom tiskaru ili u Pendulovoj tangari lažne vesti iz Rasline, kô što ih piše iz Bebine, iz Murtera i iz svih drugih mjestih, iz kojih gnujsni listić ima dopise izmisljene iz glave bedastog mu pisarka.

Iz Rogoznici primamo: Na nekadašnju vijest o tužbama ribara rogozničkih možete pridodati, da su one tuže skroz osnovane i da im je zbilja nanešena šteta novom zabranom c. k. lučkog izloženstva u Rogoznici, koja izdana dne 17. t. g. pod brojem 234. glasi doslovce: „Dobosi se da znanja gospodarima trata da pišuće strogo zabranjuje svjetiliti u ovoj luci“.

Lučko izloženstvo u Rogoznici osniva možda svoj najnoviji oglas na kojem propisu, ali je

čudno, što taj propis vredi tek od 17. srpnja o. g. i da ga se baš primjenjuje sada, kad ribar, koji je ujedno i težak, mora tim više izlagat se pogibljima ribarenja, jer je zemlja izdala. Ne izgleda li ta zabrana prkosna, nečovječna?

Kinemograf. Do sutra traje program od sredje. U ponedjeljak promjena.

Književnost i umjetnost.

Nove pjesme Katalinica Jeretova. Primo i rado priobčujemo: Polovicom rujna t. g. ičiće moje najnovije pjesme pod naslovom „Sa Jadrana“. Knjige će osavati u ukusnoj opremi tiskom „Dioničke tiskare“ u Zagrebu, iznasnati će 8 tiskanih araka — 128 stranica, a zapadat će Kr. 1.50. Novac i predplatni arci šalju se podpisano na Brodaricu (Dalmacija). Ponovno preporukom i veleštojanjem Rikard Katalinčić Jeretov.

Molim najljepše sve ostale naše novine, da izvole prenijeti ovaj moj poziv na predplatu. Blagodarin svima unapred na usluzi.

Književno društvo sv. Jeronima javlja, da će sredinom drugoga tjedna biti kolezar „Danica“ za god. 1909. posvema gotov. — „Danica“ će biti puna puncata kao i do sada: a stoji samo 40 fil. Kao na poklon. Nema s tog sumnje, da će se ljetos kao i lani razgrabitati kao na jagmu. Svatko dakle, tko ju želi imati, neka se naručišom pozuri; a kod toga neka uvazi ovo: Društvo sv. Jeronima daje svoj kolezar „Danicu“ preprodavačima na razpalačavanje samo uz slijedeće uvjete. Tko naruči manje od 25 komada, dobiva „Danicu“ uz običajnu prodajnu cijenu od 40 fil. bez popusta, te plaća sam poštarinu. Naruči li više od 25, a manje od 50 kom., to daje društvo popust od 25 po sto komadu od običajne cijene, dočim poštarinu plaća sam naručitelj. Naruči li se više od 50 komada, daje društvo popust od 25 po sto i pošlji se šalje franko. Novac se šalje unaprijed ili pouzećem.

Zemljopisna karta. Kartografska naklada Artaria & C. u Beču izdala je prošlih dana lepu kartu Dalmacije, Bosne i Hercegovine i Crnege u mjerilu 1:864 000. Sa šest raznih boja naznačeni su točno međaši kotarskih poglavarstava i kotarskih suda u Dalmaciji, kao takodjer okružja kotarskih udruga u Bosni i Hercegovini, uz označku broja pučanstva za svaki pojedini kotar na posebnoj skriptici. Osobitom su tačnošću označene parobrodarske i željezničke pruge, toli one već obstojeće, koliko one koje su projektovane, ka prugu Bugojno-Aržanu, Knin-Ogulin, Nikšić-Rieka, Virpazar-Bar, i t. d. Ova zemljopisna karta na čvrstoj hartsiji, pregibana i u koricama, stoji 3 K. na platnu K 5.

Razne vijesti.

U Berlinu je zavzan historično-arheološki sastanak učenjaka i arheologa iz ciele Europe. Na taj sastanak otišao je i naš učenjak Don Frano Bulić.

Frank Zotti pobegao. Kako javljaju hrvatske američanske novine od 20. srpnja o. g. uspijelo je Zottiju nabaviti zatraženu jamčevinu od 25.000 dolara nakon čega je pušten na slobodu, ali je istoga dana pobegao iz New-Yorka. Da li mu je to medjutim uspjelo, nadajući se, da time izmakne ruci pravde, pokazati će slijedeći dan.

Jubilej L. Tolstoja. U Rusiji se već sada čine pripreme da se 10. rujna proslavi osamdesetgodišnjica siedog ruskog pisača grofa Lava Tolstoja. U ovoj proslavi ruski novinari užet će vidinu učešća. Oni su odlučili da sve novine toga dana donesu članak o Tolstoju, da se u zemlji drže konferencije, na kojima će se govoriti o drži i djelimično velikog mislioca, kao i da se ponovo prednauj javnosti svu članici svijetu onih uglednih pisaca, koji su pisali o Tolstuju.

Nadjeni starzi zdecni. Prigodom kopanja temelja za krije nove vladine palate na Marakovom trgu u Zagrebu našli su radnici na dva zatpanra bunara, koji su se nalazili u dvorištu demolirane kuće na Markovom trgu. Oba ova bunara, od kojih je jedan gradjen od lomljene kamene, a drugi od opeke, a koja su oba zatpanra zemljom crnicom, udaljena su ih 4 metra. Oba bunara leže u pravcu dvorišnog glavnog zida nove vladine palate.

Bogata prosjakinja. U gradiću Aussig preminula je tamošnja dobro poznata prosjakinja Marija Mattaus. Nakon smrti njezine nadjošice, što ih je kao sirota više godine izprosila, bili su obituci, da su pogibegli iz tamnice, poubijavši prije četvrtog činovnika.

Smrte osude. Ratni sud u Sinfelopoli osudio je šestnaest obituljnika na smrt. Oni su bili obtuljeni, da su pogibegli iz tamnice, poubijavši prije četvrtog činovnika.

Umorstvo djeteta u Iđulju. Trideset i pet godišnja supruga stolara Povržnika u Latovu počinila je 31. pr. m. strašno umorstvo

na svojoj 4-godišnjoj kćerkici. Kad je bila sa svoje dvoje djece sama kod kuće, pošle je 10-godišnjeg sina od kuće, a zatim je toljagom upravo razmrskala glavu svojoj kćerkici, koja je mirno u krevetu ležala. Diete bilo je naravno odmah mrtvo. Nesretna je majka to nedjelo počinila u ludilu. Ona je već prošle godine moralu boraviti neko vrieme u ludnici. Suprug je poslije vremena češće opažao opet znake bolesti, što je i javio liečnicima, nu ovi je nisu htjeli primiti ponovno u ludnicu. Nesretna je majka pokušala već dva puta, da počini slično djelo, nu oba puta bilo je to još u pravo vrieme zapričeno.

Užasna smrt. Nečak bećkoga liečnika dra. Müllera, 13-godišnji dječak Dragutin, igrao se ovih dana s nekim dječacima na stubitu stana. Najednom im pada na um zlosretna misao, da se provezu kućnim džezalom. Kod upozna džezala pružiti je dječak glavu kroz prozor, kad nenadano lupi o željeznu gredu, koja mu stomila šiju, a glavu razmrskala. Svaka liečnička pomoć ostala je suvišnom.

Izgorjela tvornica. U Brnu se porodio požar u tvornici suknja, te uništilo čitavu tvornicu i dva sklađista. Šteta se računa na milijun kruna. Osigurano je bilo samo sklađiste.

Kolera u Rusiji. Kako iz Petrograda javljuje, pojavilo se 30. prošlog mjeseca 8 novih slučajeva kolere, od kojih se pet svršilo smrću. U Zarazu bilo je istog dana 6 novih slučajeva od tih 3 smrtna. I iz grada Samara javljuje se 2 slučaja.

Strašno opustošenje od zračne vijavice (Windhose). Iz St. Ostwaldia (Persimmeberg) javljuju: Prošlog četvrtka po podne podigla se u Ostwaldu strašna vijavica u smjeru istok-zapad, te premda je djelovala u širini od sto metara, učinila je silno opustošenje. Najveće iztraga je vijavica s korjenom iz zemlje, mnogo šumskoga drveća povala, a mnogo krovova odnijela. Jedan težki stal za pravljenje cigle odišao je orkan više od sto metara daleko. Mnogi posjednici svaki napose oštećeni su u već od 4000 kruna. U samome Torfu kod Ostwaldia iznosi šteta preko 12.000 kruna. I ljudi i životinje bacala je vijavica i na daleko nosila. Cielokupna šteta, što je prouzročila ta vijavica je upravo ogromna. Pošto protiv ovake elementarne nesreće nema osiguranja, morat će država pomoći nastrandralima.

Novi otok. „France Maritime“ javlja o novom otoku, koga je odkrio neki Japanac 240 milja daleko od Formoze. Otok nazvane Nissigawa. U vodi okolo otoka imade mnogo bisera i školjaka. Japanci se već na otok naseljuju. Klima je vrlo zdrava, a flora je tropska. Manjkaju divlje zviri, te otrovni reptili i kuke. Nu imade ondje neka vrst parcova, golemlin poput vjeverica.

Naše brzojavke.

Zagreb. 8. Rauch se povratio u Martjanec nakon kratkog boravka na Markovu trgu. Kretnu je sav pošteni radi toga, što je u Budimpešti doživio poznato poniženje i omalovanje Wekerla.

Zagreb. 8. Plašilo veliko-srbske propagande ukrvalo se i u pitanje potvrde izbora patrijarhe Zmjejanovića. Aehrenthal je to naglasio obziru na posjed patrijarhe, koji da bi se upotreblje u svrhe te propagande.

Budimpešta. 8. Wekerle se vratio iz Isla. Pogovara se, da je izvožio, da izbor Zmjejanovića ne bude potvrđen.

Riška. 8. Predstoji odstup riečkog zastupnika Zanelle.

Beograd. 8. Razprava vrhne osnove trgovinskog ugovora sa Austro-Ugarskom nastavlja se bez incidenta.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.) Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

obskrbljen je izvrsnom kuhinjom - udobnim i zdravim sobama i svim - ostalim mogućim konforima. - CIRE VLRO UMJERENE. -

(prije Pečenko i drug)

KOMEN (Goriško)

javlja, da su ove godine njezini raznopravni krasni i prima sada naručbe za

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clenike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

navrnute loze.

Clen

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

Prima uložke na knjižice u kontu korenitu u ček prometu; ekskomptuje mjenice, financira trgovske poslove, obavlja inkaso, pobrnuje i upravlja vrednine. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Dionička glavnica K. 1.000.000

Prilovna zaklada 100.000
Centralna Dubrovnik - - - - -
Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbuje zajmove uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

Kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srećke, valute, kupone. Prodaja srećaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod zdržavanja. Revizija srećaka i vrednostnih papira bezplatno. Unovčenje kupača bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, dragi kamenje itd. uz najkulantnije uvjete.

• Banca Commerciale Triestina •

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove:
sa odzakom od 5 dana uz 2 3/4%
" " 15 " 3 1/2%
" " 30 " 4 1/4%

Uložke u zlatnim Napoleonima ili u engl. funtim.
(sterlinam) uz uložničke Listove:
sa odzakom od 15 dana uz 2%
" " 30 " 2 1/2%
" " 3 mjes. " 3%

NB. Za uložne listove sada u toku, nov kamatnik ulazi u kriepost 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na donosicu sa škademcom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2%.

Banko-Ziro i Tekući račun. Valuta od dana uloženja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjestnih računa, mjenica glasečih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicile svojih korenista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3 1/2%.

Otvara tekuće računa u raznim vrednostima.

Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mesta Inostranstva, odrezački i izžriebanih vrednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korenistima doznačnice na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Černovicu, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Gorici, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavor, Linz, Olomouc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), palit, Peplitz, Tropau, Warnašdorf, Bučko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na Inostranstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mesta Monarhije i Inostranstva.

Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje predujme na vrednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamčevina za carine skladista Kontinjua (Contirungs-Lager).

Preciznije u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garantiju proti kojoj mu drago pogibelji provale i varite i kojoj je posvećen osobi nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrednostni papiri, zlato, srebro i dragocjenosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravlja iste istih.

Osiguraje vrednote proti gubitcim žrijebanja

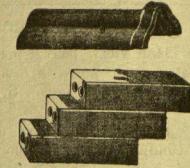
Banca Commerciale Triestina.

Josip Lovrić pok. Nikole KNIN.

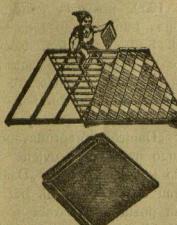
PRVA

DALMATINSKA TVORNICA

CIMENT-PLOČA, CRIPEA, CIGLE, STUPOVA OD ARMIRANOGL BETONA ZA OGRADE I VINOGRADE, KAO I SVIH OSTALIH PROIZVODA OD CEMENTA, BETONA I ARMIRANOGL BETONA



VJEĆNI KROV "DINARKA"



CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.

UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Žrinjski trg, Berislavijeva ulica br. 2. PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osiek, Sarajevo, Spljet i Trst.

Ova zadružna stoji pod okriljem i nadzorom občine slobodnog i kraljevskog grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete sljedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

- osiguranje glavnica za slučaj doživljaja i smrti;
- osiguranje miraza;
- osiguranje životnih renta.

II. Osiguranja mirovina, nemoćnina, udovinina i odgojnina sa i bez ličničke pregledbe.

III. Pučka osiguranja na male glavnice bez ličničke pregledbe.

IV. Protiv šteta od požara:

- Osiguranja zadružna (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
- Osiguranja pokretinja (pokućstava, dučanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
- Osiguranja poljskih plodina (žita, siena i t. d.).

III. Osiguranja staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadružna imovina u svim odjelima iznosi: K 1,410,816.28
Od toga jamčevne zaklade: K 1,000,000.00
Godišnji prihod premije s pristojbama preko: K 820,000.00
Izplaćene odštete: K 2,619,582.36

Za Dalmaciju pobliže obavijesti daje: Glavno Povjereništvo i Nadzorništvo „Croatiae“ u Spljetu. Poslovnička u Spljetu, ulica Do Sud br. 356. -

PUTNICI PRIMAJU SE UZ POVOLJNE UVJETE.

Hrvatska Tiskara ŠIBENIK.

Izradjuje svakovrstne radnje, kao: Knjige i brošure, sve vrste tiskanica za občinske, župne i druge uredne, seoske blagajne, odvjetnike, trgovce itd. te moderne posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive na zabavu, plesne redove itd.

Drži u zalihu sve vrste občinskih, župnih i drugih raznih tiskanica.

Solidna izradba. Umjerene cene.

Naručbe obavljaju se brzo i točno po zahtjevu.

JADRANSKA BANKA U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.

Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove: ekskomptuje mjenice, daje predujmove na vrednostne papire, kao i na robu ležeće u javnim skladistima.

Kupuje i prodaje vrednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te banknote i unovčuje kupovne i izžriebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje doznake na sva glavnja tržista monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumente) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsavjestnije uz vrlo umjerene uvjete.

Poseđuje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najnije uvjete.

Vinko Majdić

valjni mlin u KRANJU

proizvaja najbolje vrste pčeničnog brašna i brašna za krmad

uz najnije cene.

Najveća produktivnost

Brza poslužba.

Izravni zastupatelji za Dalmaciju i

Bosnu-Hercegovinu, izuzev Sarajeva i

Boku Kotorsku: Babić & Klein

Zadar.

Zastupatelj za Boku Kotorsk: Ra-

dostav G. Žutkić, Kotor.

Zastupatelj za okrugli Pilj: Lacko

Križ, Puli.

Zastupatelj za okrugli Trst: Alek.

Rupnick i dr, Trst, via smero

novo broj II. 52-8

Oglašujte u „Hrv. Rieči“!

KNJIŽARA I PAPIRNICA IVANA GRIMANI-A

Glavna ulica - ŠIBENIK - Glavna ulica



preporuča svoj veliki izbor lepih HRVATSKIH, TALIJANSKIH, NEUMAČKIH I FRANCUZSKIH KNJIGA,

romana, slovaca, rječnika, onda pisacih sprava, trgovackih knjiga, uredovog papira, elegantnih listova za pisma, razglednica i t. d.

Prima preplate na sve

Hrvatske i strane časopise

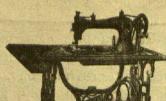
uz originalnu cenu sa tačnim i brzim dostavljanjem u kuću.

Velika zaliba svakovrstnih

toplomjera, zvicer-naočala

od najbolje vrsti i leta u svim gradnjama.

VANJSKE NARUČBE OBAVLJA KRETOM POŠTE.



Sklođiste najboljih i najstarijih šivaca strojeva „SINGER“ usavojivih sistema.